

Stadsmuren van Rhenen

Stadsrechten

Of een gemeente een stad of een dorp is, daarover kun je eindeloos discussiëren. Vroeger was dat anders. Als een plek stadsrechten verleend kreeg, dan was zo'n plek een stad. Dit werd opgeschreven in een oorkonde. Zo niet, dan was het een dorp.

Rhenen is al meer dan 750 jaar een stad.

Stadsrechten

Stadsrechten gaven in het middeleeuwse Europa bijzondere rechten en privileges aan een woonplaats. Ze werden verleend door de bezitter van het gebied, zoals een bisschop of graaf. Met stadsrechten konden inwoners hun eigen bestuurders kiezen, wetten maken, belasting heffen en ook hadden zij speciale rechten, zoals het recht om een muur om de stad te bouwen of het recht om een markt te houden

De stad Rhenen

In welk jaar Rhenen stadsrechten verkreeg zullen we nooit meer weten, want de oorkonde waarin bisschop Hendrik I van Vianden Rhenen stadsrechten verleende, is er niet meer. Dat komt door een boze Betuwse edelman die in 1400 bijna heel Rhenen liet platbrandden. Het stadsarchief, waar de stadsrechtsoorkonde werd bewaard, ging ook in vlammen op.

Dat Rhenen al in 1258 een stad moet zijn geweest, weten we door een pas onlangs ontdekte oorkonde uit datzelfde jaar. Hierin staat dat wanneer bisschop Hendrik van Vianden zich niet zou houden aan bepaalde regels, Gelderse borgen (een soort gijzelaars) 'zijn stad Rhenen zullen binnengaan'.

Stadsmuren van Rhenen

Rhenen was een strategische plek van de Utrechtse bisschoppen in de strijd tegen de graven uit Gelre. Daarom werd in het jaar 1346 door bisschop Jan van Arkel besloten om een muur om de stad heen te bouwen. In een hoefijzervorm werden dikke muren gemetseld met drie poorten en meerdere torens. Voor de muren werden droge grachten gegraven, met daarin braam- of doornstruiken in plaats van water.

Verschillende keren werd de stadsmuur versterkt. Ook is er gevochten, in 1584 bijvoorbeeld, tegen een Spaans leger.

(Afbeelding stadsmuren Rhenen-gravure)

Reconstructie

Doordat er vanaf de 19^e eeuw tijdens oorlogen anders werd gevochten, waren de stadsmuren niet langer nodig. Ze werden grotendeels gesloopt. Na de verwoestingen van Rhenen tijdens de Tweede Wereldoorlog werden stukken van de oude stadsmuur opnieuw opgebouwd.

(Afbeelding stadsmuren: zie map)

Wist je dat ...

... Jan van Arkel de stadsmuren die hij liet bouwen met zijn eigen geld betaalde?

... Er tijdens de verwoestende brand in 1400 in Rhenen maar één huis overeind bleef staan?